

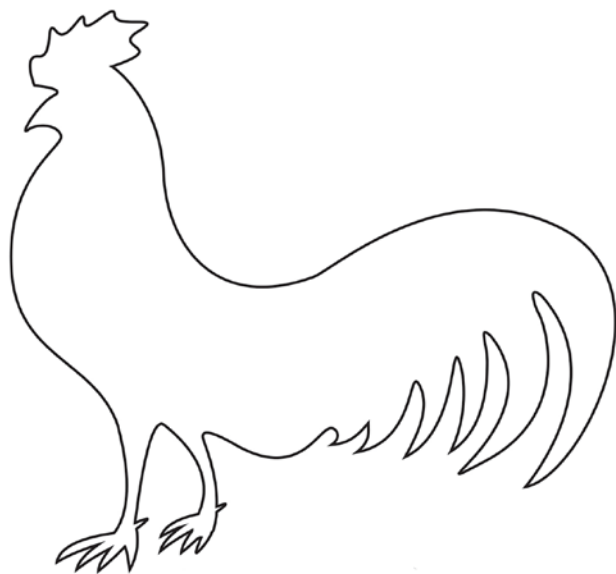
El gall ferit

Nicolas Tomás

Les lluites i les esperances de la França
que no surt a les fotos

Pròleg d'Enric Borràs

PERIODISTES, 9

Saldonar.

El gall ferit

Nicolas Tomás

**Les lluites i les esperances de la França
que no surt a les fotos**

Pròleg d'Enric Borràs

PERIODISTES, 9

El gall ferit

© del text: Nicolas Tomás, 2022

© del pròleg: Enric Borràs, 2022

© d'aquesta edició: Edicions Saldonar, 2022

Primera edició: febrer del 2022

Publicat per Edicions Saldonar

Alfambra, 16, 5è 2a

08034 Barcelona

edicions@saldonar.com

www.saldonar.com

@saldonar

Edició i producció: Francesc Gil-Lluch

Disseny i maquetació: Octavi Gil Pujol

Distribució: UDL

Thema: JB, JBS, 1DDF

ISBN: 978-84-17611-84-2

Dipòsit legal: B 366-2022

Aquest llibre s'ha imprès amb paper procedent de boscos gestionats de manera sostenible, un òfset cru de 80 grams, i s'ha compaginat amb la tipografia Tiempos en cos 9,5.

Els titulars del *copyright* tenen els drets reservats.

*A la mama, al papa i a la Marina,
petita però gran família,
que m'han aguantat fins i tot a mi.*

I a les que sempre hi han estat.

Taula

La ràbia de la perifèria	9
Enric Borràs President del Grup de Periodistes Ramon Barnils	
La República dels oblidats	13
Vint-i-quatre hores amb l'alcalde de Besiers	19
D'antics negacionistes a ultres moderns	35
Un 14 de Juliol diferent a Niça	41
El domini de l'agenda política	61
El gueto de Perpinyà	67
Més enllà del jacobinisme	87
Els perdedors de la globalització	99
Qui vota Le Pen?	123

Cinquanta anys perquè t'escoltin a Notre-Dame-des-Landes	129
Cavalcant sobre la indignació	145
Una matança silenciosa al camp francès	155
Un programa modelable	169
Si Calais és Europa...	175
Éric Zemmour, el polemista profeta	191
Les flames de la <i>banlieue</i> no s'apaguen	201
Un país ferit	217

La ràbia de la perifèria

Enric Borràs

President del Grup de Periodistes Ramon Barnils

Des dels Jardins de Trocadéro hi ha una bona vista de la torre Eiffel, amb prou distància per contemplar-la sencera sense haver de torçar el cap. Malgrat el fred de finals de desembre i les complicacions pandèmiques per viatjar s'hi amunteguen centenars de turistes. La majoria s'hi fan fotografies per a Instagram, o vídeos per a Reels i TikTok. Una noia de vint-i-pocs amb un abric marró giravolta mentre el seu *boyfriend of Instagram* la grava amb el mòbil amb cara de circumstàncies. Una altra, amb una boina vermella pretesament autòctona i els llavis a joc, llança petons sensuals a l'objectiu del telèfon d'una amiga. Un espècimen de gimnàs inflat amb clenbuterol confon la torre Eiffel amb la de Pisa: s'hi fotografia com si l'empenyés per aguantar-la. Això és París, la ciutat de l'amor, dels cafès, dels carrers empedrats, d'*Amélie*; per a molts, la ciutat més bonica del món. Una meca del turisme. I és el lloc en què la majoria pensem quan ens parlen de França.

París és molt més que aquesta imatge estereotipada gràcies al cinema, la publicitat, la literatura, el màrqueting i el turisme de masses. Als Jardins de Trocadéro mateix, entre els turistes enganxats al mòbil, unes desenes de maners venen imants de nevera kitsch, petites torres Eiffel amb llums intermitents i boines vermelles per a noies que es volen sentir parisenses.

Ells no sortiran a les fotos ni als vídeos de les xarxes socials si no és per error. Són perifèria dins de la capital. I de perifèria, a França n'hi ha molta més: la de les *banlieues* a l'extraradi de les ciutats, la del Nord desindustrialitzat, la del barri de Sant Jaume de Perpinyà, la del Pas de Calais... *El gall ferit* de Nicolas Tomás és un viatge a aquesta perifèria de França que se sent cansada, oblidada i utilitzada pel centre i comença a respondre amb ràbia.

L'evolució política de França i l'ascens de personatges com Marine Le Pen i Éric Zemmour costa d'entendre des de fora, però sobretot costa d'entendre sense analitzar què passa a la perifèria de París, i això és el que fa Nicolas Tomás en un viatge aclaridor. I dic viatge perquè l'autor hi ha fet el que ha de fer un bon periodista: gastar la sola de les sabates i trepitjar els llocs que pretén explicar. A través d'un dia amb l'alcalde extremista de Besiers, Robert Ménard; converses amb el fill de la primera víctima i el germà del terrorista de l'atemptat de Niça del juliol de 2016; una entrevista amb l'alcalde comunista d'Algrange, Patrick Peron; una passejada amb l'activista de la *cit * de Les 3000 Hadama Traor , i moltes altres veus, Tom s aconsegueix dibuixar una idea sobre què s'ha trencat a la República Francesa, qu  ha passat amb allò de la igualtat, la fraternitat i la llibertat.

Als territoris dels Països Catalans sota l'administració espanyola se sol mirar amb aire de superioritat l'ascens de l'extrema dreta al nostre voltant, ja sigui a França, a Itàlia, a Espanya o a la Catalunya Nord mateix.  s un error pensar que aquí, després del franquisme, estem immunitzats. I tampoc és veritat que el feixisme es curi llegint, ni que el racisme es

curi viatjant. Res és tan senzill. Vox continua creixent i dins de l'independentisme mateix hi ha veus —per ara molt minoritàries— que flirtegen amb posicions molt properes al feixisme. A més, la victòria de l'extrema dreta no té per què ser en vots. L'extrema dreta avança quan copa el debat públic, com cada vegada aconseguix fer més sovint. Guanya quan els polítics dels altres partits i els mitjans de comunicació discuteixen sobre els temes de què l'extrema dreta vol parlar.

Quan les administracions no escolten el seu propi territori més enllà de la capital, deixen que bosses senceres de ciutadans es vegin sense present ni futur. Ofegats per una burocràcia que no els entén, els interpel·len uns polítics que parlen amb unes paraules massa llunyanes. Com a resposta, es llauran les ments amb prou ràbia perquè l'extrema dreta hi pugui semblar. Moltes zones de França estan ben llaurades, tal com passa a Itàlia —ja ho explicava Alba Sidera al llibre *Feixisme persistent*, publicat en aquesta mateixa col·lecció— i a diferents racons d'Espanya.

El gall ferit no és un llibre sobre l'extrema dreta, però sí que parla de com s'ha llaurat de ràbia la perifèria de París. No es queda a la superfície i, per tant, ajuda a entendre un procés més universal que no francès, el mateix procés que fa possible pensar en la viabilitat d'un govern espanyol en mans d'una aliança entre Vox i el PP. Per això, tot i que aquest llibre no parla només del Reagrupament Nacional i el moviment que ha sorgit al voltant d'Éric Zemmour, és molt útil per entendre com han arribat on ho han fet, i encara poden anar més enllà.

L'esquerra europea, comandada sovint per unes classes dirigents força allunyades dels més empobrits, fa temps que és

cada vegada més incapaç d'interpel·lar-los. Contagiada per la burocràcia de les administracions on ha pogut entrar i fardada de convencions academicistes, no sap fer-se entendre, arribar a una part de la població que, a diferents racons d'Europa, està girant cap a una extrema dreta sense escrúpols en el discurs, sense vergonya per la hipocresia. L'eix que formen personatges com Santiago Abascal, Lech Kaczyński, Marine Le Pen, Giorgia Meloni, Viktor Orbán i Matteo Salvini és un perill real per a la idea que va impulsar la Unió Europea, per a la democràcia, un perill que pot implicar tornar a una situació equivalent a la dels anys trenta i quaranta del segle passat.

El llibre que teniu a les mans pot servir per entendre millor què passarà a les eleccions presidencials franceses de l'abril, però continuarà sent vàlid després d'aquesta data, perquè la situació de la perifèria de París fa dècades que es cou i no canviarà d'un dia per l'altre. És, sobretot, una eina per comprendre la França actual més enllà dels tòpics i les miniatures de la torre Eiffel amb llums intermitents. I, per tant, també pot ajudar a entendre millor l'Europa actual, on torna a créixer l'extremisme, disfressat amb una roba diferent de la de fa un segle.

La República dels oblidats

No té absolutament res. Tot i que ara és molt fàcil dir-ho amb la perspectiva del temps passat, durant anys va viure per sobre de les seves possibilitats. Fins que va arribar la crisi econòmica del 2008 i se'l va emportar per davant. Ho va perdre absolutament tot. Sense feina, sense casa, amb molts deutes que no podia pagar. Les circumstàncies aquí tenen poca importància. Però entra a YouTube, posa l'última tertúlia de la cadena CNews i sembla trobar l'antidepressiu que necessita. Probablement perquè hi ha algú que li explica el que vol escoltar. Un tal Éric Zemmour li diu que la culpa del que li passa és dels immigrants. Que hi ha en marxa una reconquesta dels musulmans, que estan substituint la població autòctona. Que hi ha barris de la perifèria de les grans ciutats on la policia no pot entrar. Que els okupes campen alegrement sense que ningú faci res en contra d'ells... I que, mentrestant, els governants del país estan entretinguts en batalles postmodernes que no són les seves, com el moviment feminista, els drets del col·lectiu LGBTI o la lluita contra el canvi climàtic.

Aquest *algú* ha inspirat d'alguna manera aquest llibre. Més enllà de les circumstàncies individuals, és una identitat real. La de milers, o potser milions, de francesos.

El gall ferit comença el dia que s'acaba la Cinquena República Francesa. No és una mort en el sentit literal, però sí figurat. Institucionalment continua viva, però no socialment. El 7 de maig de 2017, els dos grans partits del sistema, el Partit Socialista i Els Republicans, no hi van tenir res a dir. Va ser el liberal Emmanuel Macron, independent sorgit de les files socialistes, qui va arribar al Palau de l'Elisi després de crear en temps rècord La República en Marxa, el seu propi partit-moviment. Ho va fer després d'enfrontar-se a una extrema dreta més forta que mai, amb Marine Le Pen com a cap de cartell, que va aconseguir conduir el debat públic cap als seus temes. Ho va fer després que, per primer cop, un president en exercici del càrrec, el socialista François Hollande, renunciés a presentar-se a la reelecció perquè sabia que s'estavellaria. Aquell dia, la França dels últims seixanta anys no es reconeixia. Com ha pogut passar tot això? Qui ha assassinat la Cinquena República?

El geògraf francès Christophe Guilluy aporta un punt de partida molt interessant. Ha articulat la seva anàlisi del moment actual sobre la base d'un concepte: «la França perifèrica». És el títol de l'assaig que va publicar l'any 2014. Nascut justament a la *banlieue*, als suburbis, Guilluy rebenta la bombolla parisenca. La pregunta que es formula és com ha pogut prosperar una opció que fins llavors havia estat bastant acotada, l'extrema dreta del Front Nacional. I hi troba resposta no tant en una fractura social o racial, sinó territorial. Els eixos tradicionals no acaben de funcionar. En una banda, hi ha les grans ciutats franceses, que estan connectades amb el món i competeixen amb metròpolis globals com Nova York o Londres. A l'altra banda, hi trobem les províncies, les grans oblidades,

o més aviat marginades. A les primeres, triomfen les opcions més centristes i liberals. A les segones, les més proteccionistes i populistes. Per fer un símil, inexacte però il·lustratiu, és una mica com el Rust Belt, el cinturó de l'òxid dels Estats Units que va catapultar Donald Trump fins a la Casa Blanca.

Aquest llibre arrenca el mateix dia de la segona volta de les eleccions presidencials del 2017, el 7 de maig, a la plaça del Museu del Louvre, on Emmanuel Macron celebra la seva victòria aclaparadora contra Marine Le Pen. Però París és no més el punt de partida d'un viatge de més de tres mil cinc-cents quilòmetres per la França perifèrica, de nord a sud, des de l'oceà Atlàntic fins al mar Mediterrani. Un recorregut que intenta dibuixar un mosaic —probablement imperfecte, però amb pluralitat de colors— per explicar per què França ha arribat fins on ha arribat. Un recorregut amb parades com la de la mateixa *banlieue* de París, però també les del camp francès, Nantes, Calais, la Lorena, Niça o Perpinyà.

Una dada força reveladora: aquell 7 de maig de 2017, l'extrema dreta va aconseguir només el 10,32% dels vots a la capital francesa. En canvi, a la capital de la Catalunya Nord, a l'altra punta del país, Marine Le Pen va guanyar a la primera volta i el percentatge va arribar fins al 40,29% a la segona. I gràcies a la perifèria, la candidata del Front Nacional va acabar aconseguint el 33,9% dels sufragis a les urnes, una nova marca històrica per al lepenisme. Capital contra perifèria: si et quedes a París no pots entendre què s'amaga darrere dels resultats electorals. La bombolla tot ho invisibilitza.

És un viatge on apareixen conceptes de tota mena: populisme, desafecció, desindustrialització, globalització, món

rural, racisme institucional, radicalització jihadista, seguretat, precarietat, desclassament, marginació, desigualtat, religió, laïcitat, euroescepticisme, por, oblit... Però és un viatge que va més enllà de la informació política tal com la coneixem, durant el qual es creuen moltes històries i també molts votants. N'hi ha més d'empenyats que d'il·lusionats. N'hi ha més que viuen amb angoixa que amb optimisme. És una França que no ha tingut les coses fàcils, o a la qual no li han posat les coses fàcils, segons com es miri. Ni des de París ni des de Brussel·les. Hi ha qui fins i tot parla de l'existència de «dues Frances».

No debades, durant el quinquenni de Macron a l'Elisi han aparegut moviments socials a la França perifèrica com els *gilets jaunes*, els 'armilles grogues'. El geògraf Christophe Guilluy avisa justament que no és un fet «conjuntural», sinó estructural, que forma part d'una «revolució lenta de les classes populars que, a tot el món, es neguen a seguir relegades culturalment i geogràficament». També en aquest context han aparegut personatges com el tertulià —«polemista» en francès— Éric Zemmour, que representa una extrema dreta encara més desacomplexada que la de Le Pen i que amenaça de ser la sorpresa en les eleccions presidencials del 2022. És algú que planteja que hi ha una guerra de civilitzacions en territori francès o que veuria amb bons ulls la recuperació de la pena de mort, abolida fa trenta anys.

Liberté, égalité, fraternité. És un lema omnipresent. Però, més que una divisa, de vegades ha semblat un simple eslògan publicitari buit de contingut. Què se n'ha fet de la llibertat si milers de refugiats, molts d'ells menors no acompanyats, estan atrapats en una jungla humana anomenada Calais? Què se

n'ha fet de la igualtat si un agricultor té molta més probabilitat de suïcidar-se perquè, després de dedicar més hores que ningú a treballar, no només no genera ingressos, sinó que acumula deutes que no serà capaç de pagar mai? I què se n'ha fet de la fraternitat si un negre o un magrebí tenen més números de ser aturats i identificats per la policia al carrer? I si els gitans catalans de Perpinyà viuen en una mena de gueto fora del radar de les autoritats públiques? Aquestes històries, i moltes d'altres, dibuixen una República diferent. La República dels oblidats. La que trobes quan punxes la bombolla de París. Aquest és el retrat de la França ferida, del gall ferit.